

hariduskomisjon	
majanduskomisjon	JK
kultuuri- ja spordikomisjon	
kogukonnakomisjon	X
revisjonikomisjon	
sotsiaalkomisjon	
eestseisus	X

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU

O T S U S

Põltsamaa

04.09.2023 nr 1-4.2/2023/306

Arvamuse andmine Rõstla IV dolokivikarjääri keskkonnaloa taotluse kohta

Asjaolud ja menetluse käik

Jõgeva maakonnas Põltsamaa vallas Rõstla küla territooriumil asub kohaliku tähtsusega Rõstla dolokivimaardla (registrikaardi nr 29, maardla kood MRDD0000014).

OÜ Aigren (registrikood 10853367) on esitanud Keskkonnaametile Rõstla IV dolokivikarjääri mäeeraldise keskkonnakaitseloa taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 05.06.2023 numbriga DM-125015-1, parandatud taotlus registreeritud 11.07.2023 numbriga DM-125015-4). Tulenevalt maapõueseaduse § 49 lõikest 6 edastas Keskkonnaamet 01.08.2023 kirjaga nr DM-125015-6 Põltsamaa Vallavolikogule tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks teate Rõstla IV dolokivikarjääri keskkonnaloa taotluse menetluse võtmisest ja taotluse koos lisadega (registreeritud 02.08.2023 nr 6-2/2023/1611-1). Keskkonnaamet palus arvamuse esitada hiljemalt kahe kuu jooksul, s.o hiljemalt 01.10.2023.

Taotletava Rõstla IV dolokivikarjääri mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 10,28 ha. Rõstla IV dolokivikarjäär asub Jõgeva maakonnas, Põltsamaa vallas, Rõstla külas, jäädes arendajale kuuluvatele kinnistutele: Lepikumetsa katastriüksus (katastritunnus 61601:001:0384, 100% maatulundusmaa) ja Lepiku katastriüksus (katastritunnus 61601:001:0383, 100% maatulundusmaa). OÜ Aigren soovib uue mäeeraldise kasutuselevõtuga säilitada ja laiendada oma senist tegevust kaevandamisvaldkonnas ning jätkata ehitusobjektide varustamist selleks vajaliku ehitusdolokiviga. Taotletava ehitusdolokivi varu kogus mäeeraldisel on 1355 tuh m³ (plokk 15 aT). Kavandatava dolokivikarjääri maavara plaanitakse kasutada ehituses ja tee-ehituses. Taotletav keskmine aastamäär on 44 tuh m³. Pärast varu ammendamist plaanitakse maa ala korrastada veekoguks. Registri kohaselt asub varude asukoht geoloogiliselt siluri veehorisondis, mis on piirkonna põhiliseks kasutatavaks

põhjaveekihiks. Tootluskihist 2/3 jääb põhjaveetasemest allapoole. Keskkonnaluba taotletakse 30 aastaks.

Rõstla IV dolokivikarjääri maavara kaevandamise loa andmine ei ole keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõike 1 kohaselt olulise mõjuga tegevus. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõike 1 punkti 28 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus pealmaakaevandamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal või turba kaevandamine suuremal kui 150 hektari suurusel alal või allmaakaevandamine. Punkti 35 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga ka punktis 28 nimetatud tegevuse või käitise muutmine või ehitise laiendamine, kui tegevuse või käitise muutmine või ehitise laiendamine vastab käesolevas lõikes sätestatud võimalikele künnistele. Lõike 2 kohaselt peab otsustaja andma eelhinnangu kui kavandatav tegevus ei kuulu paragrahvi 6 lõikes 1 nimetatute hulka. Eelhinnang kas tegevusel on oluline keskkonnamõju tuleb anda muuhulgas maavara kaevandamise, kaevise rikastamise või kaevandatud maa korrastamise taotlusele. Vabariigi Valitsuse 29.08.2002 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 3 lõike 4 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang anda muuhulgas pealmaakaevandamisele kuni 25 hektari suurusel alal. Seetõttu tuleb loa taotlusega planeeritavale tegevusele anda vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõikele 2 eelhinnang, selgitamaks kas planeeritaval tegevusel on oluline keskkonnamõju. Eelhinnangu andmisel lähtutatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lõikes 3 sätestatud kriteeriumidest.

Põltsamaa Vallavolikogu 12.04.2018 otsusega nr 1-3/2018/25 anti arvamus Rõstla IV uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlusele. Arvamuses on muuhulgas viidatud kavandatava tegevuse vastuoludele kehtivate planeeringutega. Jõgeva maavanema 1. detsembri 2017 korraldusega nr 1-1/2017/305 kehtestatud Jõgeva maakonnaplaneeringu punkti 3.1.7 kohaselt paikneb kavandatud uuringuruum roheline võrgustiku kohaliku tasandi (Rõstla tuumala) tuumalal (T3). Tuumaladel on keelatud püsiv ja pikaajaline loomade elutegevust takistav tegevus, prioriteediks on väärtuslike metsa- ja soolade säilimine ning tuumaladega tuleb arvestada ruumikasutuse kavandamisel. Lisaks on uuringuala määratletud kui riigi tasandi roheline koridor (K1). Rohelise võrgustiku eesmärgiks on toetada ökosüsteemide toimimist, säilitades ja luues tingimusi, mis tagavad ökosüsteemiteenused nagu puhas vesi, õhk, tootlik maapind, elurikkus, atraktiivsed puhkepiirkonnad jne. Roheline võrgustik aitab hoida looduslikku mitmekesisust ja rikastab inimese elukeskkonda ning toetab kaudselt majandust ja kogukondi. Rohelise võrgustiku aladel on prioriteediks väärtuslike metsa- ja soolade säilitamine, erinevate liikide ja elupaikade hoid ning võrgustiku alade jätkusuutlik kasutamine. Rohevõrgustiku piire, maakasutus- jm tingimusi täpsustakse üldplaneeringu ja teiste asjakohaste planeeringutega. Kuigi üldjuhul on tuumaladel vastunäidustatud metsamaa sihtotstarbe muutmine, võib maavarade kaevandamisel tuumala ulatuse säilimine tagada rekultiveerimise või asendusala leidmise kaudu.

Samuti on arvamuse andmisel viidatud vajadusele viia läbi keskkonnamõjude hindamine kumulatiivse mõju hindamiseks. Taotletava mäeeraldisega piirneb vahetult tegutsevad kaevandused Rõstla ja Rõstla III mäeeraldisel vastavalt 45,36 ha ja 16,31 ha. Lisandub veel juba kaevandatud ala. **Seega ületab pealmaakavanduse ala 25 ha künnise mitmekordselt.** Rõstla ja Rõstla III kaevandamisloa menetluse käigus viidi läbi planeerimisprotsess ja täiemahuline keskkonnamõjude hindamine.

Keskkonnamõtjude hindamise aruande alusel on kavandatud rida leevendusmeetmed ja sõlmitud kokkulepped kogukonnaga. Keskkonnamõtjude hindamisel ei ole arvestatud võimaliku kaevandusala laienemisega lääne suunas. Riigikohus on leidnud, et looduse kaitsmine (mitte maavarade uurimine ega kaevandamine) on riigi põhiseadusest tulenev ülesanne ja ühtlasi igatühe kohustus (RKPJK 15.06.2021, 5-21-3, p 41). Riigikohus on samuti leidnud, et looduskeskkond on pidevas muutumises ja seetõttu võivad muutuda ka looduse kaitsmiseks vajalikud meetmed või nende rakendamise ulatus (RKPJKo 15.06.2021, 5-21- 3, p 41). Keskkonnamõtju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Piirkonnas on keskkonna taluvus juba täna suure küsimärgi all.

Vallavolikogu seisukoht

Kaevandamisloa andmise menetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse avatud menetluse ja maapõueseaduse sätteid. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Loa andmisest keeldumise alused selgitab välja loa andja. Muuhulgas keeldutakse kaevandamisloa andmisest, kui kaevandamine on vastuolus riigi huvidega. Kohalik omavalitsus saab kaasa rääkida ja põhjendatud vastuväiteid esitada kogu maavara kaevandamise loa menetluse ajal.

Maapõueseaduse § 55 lõike 2 punkti 11 kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksuse arvamus loa väljastamisel siduv (kaevandamisloa andmisest keeldutakse juhul, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega).

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 5 kohaselt on Eesti loodusvarad ja loodusressursid rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Riigi huvi on õigel ajal ja õiges kohas ressursse kasutada, tagades seeläbi maavarade kui rahvusliku rikkuse säästliku kasutamise. Samuti on kaevandamise eesmärk kaevandamisloa omanikust ettevõtja ettevõtlusvabaduse kaitse, kuigi kaevandamisloa taotlejal ei ole õigustatud ootust luba saada. Samas tuleb ka arvestada, et kaevandus ja kaevandamine puudutab kohalikke huve ja õigusi, kuna kaevandamine toob paratamatult kaasa erinevaid häiringuid – müra, vibratsioon, kasvav liikluskoormus kohalikele teedele jne.

Kogu mäeeraldise ala on vastavalt Põltsamaa Vallavolikogu 17. detsembri 1998 määrusega nr 35 kehtestatud Põltsamaa valla üldplaneeringule juhtfunktsiooniga mets ja looduslik ala. Muid maakasutuse piiranguid üldplaneeringuga ei ole kehtestatud. Sellest johtuvalt on katastriüksuse sihtotstarbeks määratud maatulundusmaa ehk maa, mis on ette nähtud põllumajandussaaduste tootmiseks või kasutatav metsakasvatuseks või maa, millel on metsa- või põllumajanduslik potentsiaal. Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatav maa on sihtotstarvete liikide järgi mäetööstusmaa. Katastriüksuse sihtotstarbe määramisel juhindutakse maakatastri seaduse § 18 tingimustest. Katastriüksuse sihtotstarve saab lähtuda planeeringutest ja mäetööstusmaa korral erandina (maakatastriseaduse § 18²) väljastatud maavara kaevandamise loast. Seega on kavandatud tegevus vastuolus hetkel kehtiva Põltsamaa valla üldplaneeringuga. Üldplaneering taotleval alal dolokivide kaevandamist ei käsitle.

Taotluse lisamaterjalidest ei selgu mäeeraldisel taotletava kaevandamise alustamise vajalikkus. Käsitlemata on kahanevate põhjaveevarude kaitsemeetmed. Lahendamata on üle eramaade kulgevad juurdepääsud mäeeraldistele. Kuna seletuskirjas kasutatud lähteandmed on kas vigased, aegunud või moonutatud, ei saa neid tõena võtta ning samuti puuduvad viited andmete aja ja päritolu kohta. Seega on arvestused varustuskindluse ja materjali kohta kas ebatõesed või moonutatud. Ka on Põltsamaa vallas tegutsevatest dolokivikarjääridest (st loastatud mäeeraldistest) kajastatud vaid pooled. Põltsamaa Vallavolikogu arvates on esitatud arvestused puudulikud.

Eelpool toodust tulenevalt ei näe Põltsamaa Vallavolikogu võimalust ilma keskkonnamõtjude igakülgset kumulatiivset hindamist, kaevandamisega seotud häiringute leevendusmeetmete esitamist ja arvestuste täpsustamist toetada keskkonnakaitseloa menetluse jätkamist.

Otsus võetakse vastu kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2 ja maapõueseaduse § 49 lõike 6 alusel.

1. Mitte nõustuda OÜ Aigren (registrikood 10853367) Rõstla IV dolokivikarjääri keskkonnaloaloa taotluse menetluse jätkamisega esitatud kujul.
2. Otsus jõustub teatavastegemisest.

Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitama õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põltsamaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Reet Alev
vallavolikogu esimees

Koostas: maa- ja keskkonnaspetsialist Ain Valu

Kooskõlastas: majandusosakonna juhataja Kersti Paas, jurist Eva Panksepp

Eelnõu esitaja: Põltsamaa Vallavalitsus

Ettekandja: maa- ja keskkonnaspetsialist Ain Valu